Homilie bij de 24ste zondag in het A-jaar anno 2026

Ook dit jaar, dierbaren, wordt in Vlaanderen – ik weet echt niet voor de hoeveelste keer – de 'Open Monumentendag' georganiseerd waarbij meer dan 800 monumenten voor het grote publiek worden open gesteld en nieuwsgierige bezoekers meteen ook kennis kunnen maken met de mensen die er verantwoordelijk voor zijn en er dagdagelijks zorg voor dragen.

Wie een beetje zin voor geschiedenis, kunst en cultuur in zich draagt, wordt toch getroffen door wat het verleden ons heeft te bieden en voelt toch de oproep om er samen voor in te staan en zorg te dragen? Die monumenten kunnen kerken, burchten, wind- en watermolens maar ook privégebouwen zijn die op andere ogenblikken helemaal niet toegankelijk zijn. Daarom heet het ook 'open' monumentendag…

Hart hebben voor wat de tands des tijds heeft doorstaan en decennia of zelfs eeuwen oud is, is belangrijk en de bedoeling van dit jaarlijkse initiatief is toch dat een groot aantal mensen voeling krijgt met een gebouw waar ze anders misschien voorbij lopen of amper in het vizer krijgen. Tegelijk vormt dit waardevol gebeuren ook een woordeloze oproep om zorg te dragen voor wat de vorige generaties hebben gerealiseerd en ons nagelaten.

Vorige zondag trof het me toen ik de parochiekerk van Burst – als is dat niet echt een monument – voorbijreed dat die dicht was terwijl er tientallen mensen rondom het Godshuis liepen te snuisteren op de druk bezochte rommelmarkt. Elke weekdag staat het portaal van die Sint-Martinuskerk – enkele jaren terug binnen helemaal opnieuw geverfd – trouwens open, maar op zondag en zeker op zo'n uitzonderlijke zondag met veel mensen in de buurt was ze potdicht. Toch godgeklaagd vind ik. Oké, ik weet dat als je jouw kerk openstelt het risico bestaat dat vermoeide rommelzoekers daar hun boterhammen of frieten komen opeten, maar met een gesloten kerkportaal breng je mensen nog sneller in de verleiding te denken dat de kerk 'verleden tijd', 'voorbij' is en schenk je onbevangen nieuwsgierigen niet eens de kans om te zien hoe dat gebouw er van binnen uitziet, om er een kaarsje aan te steken of misschien zelfs een weesgegroetje te bidden. Gemiste kansen noem ik dat. Ik realiseer me zeker en vast dat dit allemaal dienstwerk en engagement vergt, maar dit lijkt me precies missionair te zijn, gastvrij voor mensen die hopelijk worden geraakt door de schoonheid van het interieur, er even tot stilte komen en in het beste geval worden geraakt door Jezus' evangelie. Monumenten zijn belangrijk en erg waardevol maar dan moeten ze wel toegankelijk zijn, dienstbaar worden gemaakt, niet?

Bijna halverwege deze eerste schoolmaand worden we uitgenodigd om als kerkgemeenschap en als gelovigen een open en gastvrij monument van Gods barmhartigheid te zijn voor elkaar en allen die ons ontgoochelden en pijn deden. En da's geen eenvoudige opdracht waarmee we ooit helemaal klaar zijn. En toch, Christen zijn is meer dan goed zijn voor wie dat voor ons is geweest onder het motto 'dat het ene plezier het andere waard is' of 'dat een goeiedag zeggen toch geen geld kost' maar dat onze liefde tot de naaste zich laat afmeten aan onze volgehouden waardering voor de mens die ons kwetste of teleurstelde. Precies omdat God barmhartig is jegens ons – en geef toe dat we dat maar al te graag geloven – zullen we geen andere mens, ouder of kind, een nieuwe kans en toekomst weigeren wanneer die er ons eerlijk en oprecht om vraagt. Barmhartigheid kan maar groeien op het besef dat ook wij wel eens in de fout gingen en een medemens hebben pijn gedaan en benadeeld, waar de fout regelrecht in de ogen wordt gezien en bij name genoemd én waar de schuldenaar niet wordt gereduceerd tot zijn of haar tekortkomingen maar ook zijn of haar kwaliteiten en talenten in het daglicht komen te staan. Kortom, waar een mens geen fout wordt maar een mens blijft!

Als Gods monumenten van liefde en vriendschap overeind willen blijven staan dan moeten wij onze harten open stellen voor Jezus' oproep tot barmhartigheid, barmhartigheid voor elkaar omdat God barmhartig is voor ieder van ons. Bidden wij in het vertrouwde Onzevader niet 'vergeef ons onze schulden zoals ook wij aan onze schuldenaren vergeven'? En niet 'zoals wij ooit zullen vergeven of proberen te vergeven...' Neen, we zullen actief Jezus' barmhartigheid moeten praktiseren willen we echte Jezusleerlingen zijn… Een veeleisende opdracht zeker wanneer het leed en de pijn onze persoonlijke leefwereld betreft en onze partner, ouder of kind, onze kostbaarste vrienden leed wordt berokkend. Als we ons voorafgaand aan de zogenaamde kleine conflicten van elke dag niet hebben geoefend in het beleven van de barmhartigheid, zullen we héél waarschijnlijk bij groter leed tevergeefs op zoek gaan naar kiemen van vergevingsgezindheid in ons hart.

Maar wrokkig door het leven gaan en ons hardnekkig viseren op wat pijn deed en fout was, zal ons zeker niet gelukkig stemmen. Ja, integendeel. Een onbarmhartige, koppige mens die van geen toenadering of vergeving wilt weten, kan in mijn ogen nooit gelukkig zijn of geluk uitstralen naar anderen toe. Neen, op zijn of haar gezicht zal je kunnen zien dat die man of vrouw zich vastbijt in wat er is gebeurd. En zo kom je geen stap vooruit in het geschenk dat God ons biedt, elke dag en ieder seizoen van het jaar opnieuw: als gelukkige mensen door het leven te gaan.

Barmhartig zijn of worden gaat uiteraard niet vanzelf, vraagt inspanning en doorzettingsvermogen, de wil om anderen vergeving te schenken terwijl wij misschien nog andere mensen op onze eigen beurt om vergeving en blijvende liefde en eerbied moeten smeken. En we kunnen en moeten elkaar daarin ook helpen en onze edemensen zeker niet in de bekoring brengen om over te gaan tot daden van vergelding en wrok.

Zijn we als kerkgemeenschap en als Christen een open monument, iemand waarin Gods barmhartigheid gastvrij wordt onthaald en welkom is of sluiten we keihard de deur van ons hart voor Jezus' oproep tot mildheid en vergevingsgezindheid tegenover bekende en misschien daarom ook beminde medemensen, maar ook tegenover hen die we niet persoonlijk kennen? We hebben als Kerk de voorbije decennia genoeg medemensen veroordeeld of vanuit de hoogte, vernederend en veroordelend op hen neergekeken terwijl we zelf redenen genoeg hebben om minder hoog van de toren te blazen en te beseffen dat ook wij niet perfect in de liefde tot God en de naaste zijn. Ook daar zit een reden waarom mensen vandaag de dag onze Kerk spontaan de rug toekeren en als onwaarachtig ervaren en bestempelen, soms weliswaar niet geheel terecht. Maar nederigheid en barmhartigheid moeten ons vergezellen op de weg van Jezus' evangelie. Zijn wij – zowel als geloofsgemeenschap als als individuele Christen – open monumenten van Gods barmhartigheid of slaan we Jezus' heel uitdrukkelijke opdracht lekker in de wind? En misschien moet God ons meer vergeven dan sommige medemensen ons schuldig zijn…!

Peter Kiekens
12 en 13 sept 2026
Sint-Martinus Herzele
Onze-Lieve-Vrouw Zandbergen